

vydala
Štěpánka Bělovská – Tilia

Václav Chytil

V blízkosti našel
jsem
svou skryš

Štěpánka Bělovská –Tilia
Ostrava

© Václav Chytil, 2018
ISBN 978-80-84904-57-3

Vítr, jakýkoli vítr
Vítr podzimní, elegický
Vítr zlý, žlutý, kalný – jako vichřice
Vítr zimní, krutý
Noční, zlověstný
V každé roční době

Viděl jsem, jak vítr ohýbal větve
obracel listy rubem vzhůru
jako by jim hledal pohlaví

Jak vířil sních
jak vracel zimu
Jak stvořil ticho
jak znehybněl navždy

Zima zimná
Hlava zimniční
v myšlenkách rozstřeni
zůstává třepení
s vyzáblými prsty

Všichni jsou jiní
popraskané rty
s hlasy vysokými

Kdo se poníží
zasněžený
usne
v rozednění
a neví ví-li
tušení
že je to jenom
našeptávání

Nemá viny
je s nimi
s trény uplakanými
nedokrvenými

První úder pěstí na vrata
Dům je prázdný po pobožnosti
nikdo nešmátrá v něm po ženě
lesk v očích dítěte dohořel
opuštěná cihla chladne
pes má oči prázdné hladné
muž ve snách nevidí svá pole
nekrájí večer krajíce
syká na mráz kam se pohne
ozvěna nic nevrací
všechno se ztrácí
hladoví v touze
zmrzlý ve stoje s očima otevřenýma zeskelnatělýma
neví kam a komu ránu vrací
v sněžení pomalu se ztrácí

Proč házet na dno
myšlenku za myšlenkou,
nemáš-li dýchací přístroj,
abys pro ně sestoupil?

Stejně klesají samy od sebe
a ty nejtěžší
nejrychleji

Snaž se uvěřit tomu,
že myšlenky nejsou,
že myšlenek není,
že neexistují

že myšlenky jsou
jen odlesky citů,
které se lesknou,
vlní a prohýbají na hladině,
kterou čeří vítr slov

Bezpočtukrát jsem se
přibližoval k myši
se sírnýma očima,
jež přetiše vyhlížela mezi stébly
prašné trávy
na příslovečně rudé slunce

Symbol, ještě nějaký symbol
nebo metaforu, říkal jsem si,
neboť ono to ticho láká a zároveň děsí
Zatím je nic nevyjadřuje

Ty srno na sněhu, co máš tak sprosté oči?
Vykradli ti krám s chlebem,
obuli si tvoje lesklé vepřovicové holínky.
Toho vojáka potom vezli na tvém vozíku na hraní,
nebyl mu k ničemu,
ještě dneska jsme jej mohli užít.

Ty srno na sněhu, chodila jsi sama
po nocích za dívkami z kavárny Mánes,
k zbláznění jsem se hryzl do rtu,
viděl přeludy, viděl samotu noclehárny.
V zadním traktu spala ženská s třemi dětmi,
hou hou konejšila je za zdí.

Ty srno na sněhu, hnali se za tebou,
vypij si, lokni si,
meruňkovice zažene zimu, mrzlo pod mostem
a ohříval jsem se po hospodách,
jak ráno svítalo a jak se rozhrčely tramvaje,
jak se tiše vracel v ponožkách.

Ty srno na sněhu, nespala jsi celou noc,
protože operní zpěvák skučel jak zvíře,
vyl na měsíc a u umyvadla stál černoš v prochcaných
trenýrkách a pil jednu sklenici vody za druhou,
žlutá slaměnka fantasticky vyšlehovala své listy
do modré noci, modré jak prázdné kupé ve vlaku

Potiché dny
v tichové dáli
sněž nado
snový můj králi
Tohle je probuzení
Jsem
Jsem jako slepec
který je ptákem
Jsem jako letící pták
který je stéblem trávy

Tiché olše a stržený břeh
hledají svůj soutok
Vozy za lesem
už hřmotí kovově
A tu
co jiného
ke mně přicházejí pilné hlasy
Ještě nízko u země
skoro v hlíně
zaznívají osaměle
blízko svého původu
A já
já je slyším
lépe než dřív

Jednoho dne uvízlo v koruně staleté
lípy něco podobného kouli
Pod tím visely na šňůrách
teleskopické oči

Chladně snímaly skly
všechna naše tajemství
Určovaly druhy stromů
analyzovaly nepopsatelné
Sotva patrné
vůně
Všem nám doplňovaly jména
data narození
politickou příslušnost
Až jsme byli poznáni jako takoví

Osiřelou oblohou nad střechami domů
Letěly mraky pruhy kouře
Vědělo se o nás
V cizině na vzdálené planetě v jiné galaxii
Ale tady se nevědělo nic
Ale tady to nikoho nezajímalo
Kdo jsme a jsme-li vůbec

Červené ploštice po kůře
lezly vzhůru
Statečně v naději
Jako by i ony chtěly nastoupit
do balonu
A též nás opustit

Z ulic vylétáme vstříc hvězdám
a nesdělujem si to
V tichu kolem se pak zdá
že uslyšíme i mrtvé zpívat
i oni však mlčí

Když jednou řekneš ne,
jaká bude muset být tvá vůle
abys příště řekl ano
a znovu ožil

Nad domy bubnuje měsíc
ty však padáš jako list stromu
jako slábnoucí světlo, když hledá ve tmě
jako holubi, kteří se proti očekávání nevrátili

Snad přijde čas a naučíme se spát jako stromy
Dlouho a bez snů
Nevědět o mrazu a beznaději
Být občas mrtví

V blízkosti našel jsem svou skrýš

V blízkosti ukrývám co není
– takže tedy nějakou víru mám
i Mojžíš se dotýká Boha prstem
stem jeden samotný kam

I Mojžíš!
Veselý Nikolaj – rýmy z rýmy
bez křiku
svým křikem ozvláštňuje trafikou
je sám

Ve jménu čeho a čema
zaplat'pánbůh že jste aspoň žena
a je to tak snadné
mít tělo promrzlé a chladné

Venku dech zvíře hledá svá ústa,
za zdí cosi kvílelo, když
tma a noc byla pustá
také jim přátelství scházelo

Kalná voda na kalný chodník
kapala z rýn
chodil jsem pokojem přemýšlel
kam hlavu položím
než půjdu „k svým“

Snímá noc obrazy ze stěny
ozvěny zmoklé se choulí pod stromy

Jsem očitý člověk,
marně zápasím se slovy,
nedovedu plyně mluvit ani psát
Jsem očitý člověk,
vidím stříbro,
nevidím zlato
víčky zavírám sebe samého

Celý život jsem se bál
prohry,
toho konečného,
té poslední pravdy o sobě
Ale stačí vejít do černé
bedýnky hrůzy,
vstoupit do komory
s tajným písmem,
nerozluštitelnými tvářemi,
do prázdna zírajících očí,
přítomně nepřítomných
A máš to za sebou
Člověk je jenom člověk

Ovládat jednoduché formy
Holé věty
Škrtnutí sirkou
Ještě jednodušší
Pleskání deště o kámen
Šešest listí ve vykáceném lese
Vzdalování vlaku do tmy
Ještě ještě jednodušší
Zplození dětí
Absolvování univerzity
Cval koně
Otáčení ozubených kol
Ještě ještě mnohem jednodušší
Výklad snů
Pochopení skrz mrak letícího ptáka
Strašáka v poli
Smrt snědené třešně

A kde je přítel?
Noc je tento stůl ze dřeva
ticho v tabulích skla zešklebených do rtů
jak propadl se sen do snu
země se po něm slehla
Cigaretový dým zahání temnotu
neslovné a neurčité mdloby
vlečou se
svou bělostí zšedlou splývá
že sám neví kde je vlastní duše

Hlavně nic výrazného nesmí vstoupit
nahlédnout přes rameno
Prázdnotu tuší jazyk
jak přibitou fošnu
jež smekne se z konečnků prstů
Bez přísvitů vyčkává
až dým s kouřem se spojí
a nikoho nebude k rozeznání
snese se k podlaze
ochable mnohostranný

Přesně mířená rána
schoulí lasičku
Než se chytí za bolest
má ji smrt

Neslyšitelná
Neviditelná
Věčná

Po stranách cesty rostly
nevyslovitelné stromy
Voněly jemně
nepopsatelnou sotva patrnou vůní
Do práce z práce
z kostela do kostela a taky jinam
chodili lidé a měli různá jména

Jako kluk jsem viděl
po kmenech starých lip
stoupat vzhůru tisíce červených ploštic,
ruměnice pospolné,
lezly výš a výš

Ještě donedávna tu
navečer s pokřikem létaly sovy
Houkaly celou noc a často nejvíce k ránu
Než si moje žena zvykla
probouzela se ze sna
a vyděšeně mě chytala za ruku

Obchodník Böhm, horník Knýbl,
hostinský Sapík, ajznboňák Šafránek
a mnoho dětí
věčný křik dětských hrdel

Kdo byl Böhm, prodával v krámě
Kdo byl Knýbl, pracoval v dole
Kdo byl Sapík, točil v hospodě pivo
Kdo byl Šafránek, přehazoval výhybky

Jednou ráno
se rozeřvaly motorové pily.
Jsem vyučený zahradník,
řekl mi předseda národního výboru,
stejně jako můj otec
Trochu se lekl, ale neměl proč
Berte to tak
jakože ty stromy dosloužily, řekl.
Temná žuchnutí
žlut' pilin
vzduch plný syrového dřeva

Kde je pan Böhm?
Kde je pan Knýbl?
Kde je pan Sapík?
Kde je pan Šafránek?
Kde jsme všichni?

Záhadné aleje nejsou,
voda je vzala

Štěstí přesahující jediného,
osamělý strom v pláni,
i kdyby napůl mrtvý byl
vichřice kácí stromy v lese,
osamělý strom v pláni trvá
a soucítí,
ale štěstí přesahující jediného
oněmuje,
je nadán nekončící laskavostí
domácích zvířat

Osamělý strom v pláni

Rád bych věděl,
stačí-li k životu jen tušit
v pomlkách, že se blíží
Všechna znamení vyhasla v dětství
ještě před slovem dříve
Má paměť je ticho,
hoří v něm tenká louč
nad miskou vody

Sdílej se mnou moji touhu,
budu ti vděčný,
jenom ty můžeš do ní vstoupit,
pojd',
pojd' co nejbliž,
ať tvoje touha splyne s mou,
tak různá,
tak osamocená,
tak moje a tak tvá.
Sdílej se mnou nesdělitelné,
v němž budeme spolu
nekonečně sami
nesmírně blízko

Ze svého okna
viděl jsem
bezednou propast nebe

Tak sám jako teď živý
Tak sám budu jen v hrobě

Oblohou plují odhodlaně mraky
statečné a neváhající
jako šiky velké armády

Někde vysoko se bojuje
začínám chápat
Někde se bojuje

Avšak i tady dole
je linka mezi životem a smrtí
tenká

Opravdový jako voják
Jako písmo v bibli
Jako hvězdné nebe
Bušení na dveře
Dívka při tanci

Stromy na horách spí
i lidé tady dole spí
Kéž by nás nevytrhlo ze spaní nic
ani stín

Ať si i stíny zují střevíce
a chodí po špičkách
Ať nás neprobere ze spaní
ani vrnění dítěte
které se ráno dovede smát
Ať je ticho
ticho nejtišší

Vždyť noc
to je jen otočení stránky
hračka zapomenutá
venku na zahradě
Vlastně nic mnoho

Dřevo v obrysech hor
lidé a psi ve snu
Kéž by je nevytrhlo ze spaní nic
ani stín
stín lovec stín opilec
stín toho který bdí

Den je namáhavý netichý
Den je dlouhý nesnivý
I stíny nosí střevíce
Kéž by je nevytrhlo ze spaní
ani vrnění dítěte
které se ráno dovede smát

Noc to je jen otočení stránky
než únavou hlava klesne

Dům neví nic všechno schodiště
Jak se tam střídaly
Mé bosé nohy slunce a déšť
Opět a opět
Po mnoho let

Darmo mluvit o čase
Ale tohle je přesto zajímavé
Přeběhnou po schodech bosé nohy
A zůstane v nich teplo
Spadne déšť
A ponechají si jeho chlad i vlhkost

Jsou takové

Jsou takové
Všechno si ponechají všeho si všimnou
Kolikrát po nich běžím obutý
Ale drsný pískovec ví své

V noci v hluboké noci
Když vydávají svědectví
Jednou jsou chvějivě hřejivé
podruhé nelítostně chladné

Vidím strašáka
Na holé třešni
Strašícího vítr
Jeho přátelské pokyny
Prázdnými rukávy

Havrani odlétají
Ale stejně jich přibývá
V suché trávě
Z davného podzimu

Nahý, nahý

Jaro
Obleč mě
Ještě jednou
Pupenci
Květy
milostných slov

Nemožnost zázraku, nevěřím a den mezi domy
vstává v neporušené žízní
– vím nebo ne, že klamu sebe sám –
i železo už vypráví svou rzí
že uvidělo a trvá, dni!

Jen ty si řekni, že ne, že nesmíš
Je to jen mávnutí bezmyšlenkovitého soudce
starý cejch, jen nové datum v kalendáři

Ale i ten pes, co celou noc proležel u tvého boku,
vstane a jde se hltavě napít z misky

Chtěl bych se uzavřít v pevnosti svého domu
žádné vábení
žádný svod
A oni by dál mluvili beze mne
Chtěl bych se klamat po svém

Proč tak zbůhdarma žiješ,
utrácíš čas života?
To je jenom tvoje zdání. Já žiju,
žiju a je to pro mne ta nejdůležitější věc na světě.
Každá vteřina mého života vytváří smysl,
který cítím pod povrchem příhod,
pod plynutím času, když sedím s rukama v klíně,
když se nic neděje a když se nic nemůže stát.
Žiju.
Jenom pochopení mi uniká.

Kdo má pravdu?
Kdo utíká, nebo stojí?
Pravdu nelze
vystát ani doběhnout
Pravda patří všem a nikomu
Mají ji jen všichni
kteří žijí,
kteří žili a kteří se teprve narodí
A proto není
je nedostižná
Pravda je velmi vysoko
jako hvězda
Můžeš se na ni dívat,
nebo nehledět,
ať utíkáš, nebo stojíš
Budeš-li se však dívat,
ucítíš vedle sebe jiné oči
hledící stejným směrem
a jiné oči a jiné oči
a tvé oči budou kapkou v moři lidských očí
Tak snadno se člověk může stát
šťastným
a nešťastným zároveň

Toto slovo není pravda
a tamto taky ne
Ani toto slovo není pravda
a ani toto ještě ne
Tamto slovo je skoro pravda
toto se téměř blíží pravdě
zatímco toto slovo se jí vzdaluje

Slova, slova, slova, slova

Narazí-li do sebe
narazí-li do sebe
slova skoro pravdivá a převážně pravdivá
slova úplně pravdivá a málem pravdivá
a jistojistě pravdivá
a jestli je šťastný den
a jestli
a jestli
Může se ozvat
hluk, hudba, zpěv
které jsou téměř beze zbytku pravda

Děti jsou ospalé
ze čtení ohmataných knih
hlavy přecpané severní
sníh
vystřídá vlhce chladná zem
po všem houpavém
nohy znovuzrozené procitnou
veselost pih ve tvářích ustátých
pletou se zdiveně v tom davu hubených

Jsem sám,
zatímco venku za oknem se havran
letem zbavuje úzkosti

Přestalo sněžit,
polehlý sníh nádvořím šelestí
Jsem sám
ale všichni jsou sami a každý nejosamělejší

Sžal psím zubem klamoty jara mráz
dotkl se vlhkou pokožkou stuleného hada pod
pařezem
chtělo se mu říct: unaven a spát...

Jsem menší, vmrzám do sebe
v dobrého zamrzlíka, přikládám zimomřivě do kamen
na žhavé uhlíky přes zuby sykám

To je ten jiskřivý svět
kde skutečnost je skutečná
až k zázraku
kde i já můžu čekat
splnění nesplněného

Opojení životem i alkoholem
v pestrobarevné směsici
ženy budou znovuobjeveny
Muži se stanou jediní na světě
Moji vypuštění holubi,
kteří se kdysi nevrátili,
přilétnou zpět

A k tomu hudba
ženský hlas
Až cítím blízkost té,
která není
a přece je,
až je mi jedno,
že potom když to skončí
půjdu zase do tmy
opět a opět

Ulíbls písň
samovyrostlé na skalisku,
teď našim lesem nesou tvůj aorist
a nikdo nepláče

Dobračisko, ponocovals po nocích
prázdné jezírko přikrýval suchou dlaní,
bylo v něm cosi?
Dozdál se sen, ráno už není lásky

Kam jít, co se ptáš
Ulíbls písň a nesou tě čtyři kapitáni

Mráz za provaz
smyčku na ohryzku
dech se láme

Zde a to tam
jako smích
Budiž sních

Slunce zimní
mlčky strmí
vidí nevidí
kříže bez lidí

Tam kde se připozdívá
Stále dopijí piják piva
Pozdě je všude střecha mechem
obrostlá
Co chceš zmoci trávo zmámená?
Rudý terč na spánku
na nějž soumrak míří
Tě smíří
Být s výry na věžích
přimhouřit mžurku
schoulit se jako pes do svého
důlku

Nejsem si stále jistý
rozumím-li veršům
napsaným před chvílí
Čtu svoji touhu
Čtu svoji netrpělivost
Jako písmo v bibli

Kdybych věděl jak
rozběhl bych se ven
Hled' – řekl jí –
Nyní jsme věční

Pohled v mlze se tratí
oko promodrává křečí
slábne a bez sil
ticho je léčí
Bělostný keř vyšlehne
od neviděné špičky proutí
a vespod sraženina krve
stín dlouhý
Zhasnou světla nemocniční haly
cítit je jenom gázu a rány

A ona mě hladí a utěšuje
Jsem tady, jsem tady
Pod její vlahou rukou
je mi jako ve snu
Necítím nic

A ona pláče
Jsem tady, jsem tady
Ale nemůžu žít
Její slzy tečou kolem
jako když kape z rýn

Stromy rozkvetly přes noc
Muselo se něco stát
Něco o čem nevíme
Holé větve se zastyděly za pupeny
Bílé a růžově květy vyrazily
Proč tak rychle proč tak náhle

Kdysi jsem se zeptal
Co jsem ještě nevyprávěl
Vzpomínal jsem dlouho namáhavě
Pak jsem si konečně vzpomněl
Ale úplnou jistotu
Že jsem to nikdy nikomu nevyprávěl
Jsem stejně neměl

Stromy rozkvetly přes noc
Muselo se něco stát
Něco o čem se nevypravuje

Čas, který není, ale který i nastává
Čas nenarozených, kteří mohli být a nebudou
kteří nemohli být a nebudou
ale i čas těch, kdo existují jako možnost
a přicházejí
stojí za dveřmi, už berou za kliku
kteří vcházejí, kteří mohou být a budou

Čas zrození

Jsi ty vlastně člověk?
Jsi ty člověk, opravdu jsi, i když připomínáš mloka,
i když jako macarát jeskynní živ jsi jen doteky?
Směješ se a držíš mě za palec teplou ručičkou
Vidíš, tímto oknem k tobě přichází světlo
Jsme to my, co ti je chodíme zaclánět
Čas doteků a něhy. To je ten čas

Kdy objevíš hloubku, zemskou tíži a
řeč?

A řekneš poprvé něco moudrého, čemu se
budou všichni smát?
Kdy zjistíš, že Vánoce jsou nejkrásnější
a že je k nim dlouho?

Přistoupí
Zavře oči
Rty má hebké
Hebké rty
Důvěřivé
Důvěřivé rty

Líbám hebké důvěřivé rty

Směje se
Pospíchá
Skáče z nohy na nohu
Pohazuje taškou
Čekej
Musím čekat
Čekám
Víš že čekám
Věř v mé čekání

Čekám
mezi životem a smrtí
Čekám
na hebké důvěřivé rty

Země byla obrostlá chlupy lesů
Temnými že jenom jedinou stezku
nechaly projít
K řece divoké – jak dál?
Nejspíš na ní uvízl povoz
Pocestný musel zůstat
V zhnědočerné krajině nelidské
Pracovat v potu tváře zad i vlasů

Jak dál? Dři se komíny vypouštěj
svůj smrad a páru
Zalykej se dodnes
Hora ulic navršené náhrobky
kameníka bez grifu
Miluj zde miluj zde
a zapomeň
Svírej tajně hůl na tlučení
Nůž k bodnutí tužku k psaní
Zapomeň na cestu nejde to dál
Jsi sám s tři sta tisíci
Dři se kopej kovej miluj piš
dokud jsi
Nejde to dál – tady máš své místo!

Když se narodila dcera,
zasadili jsme břízku
I synovi, když se narodil
Dnes jsou to vysoké štíhlé stromy
Mají v listí a větvoví vítr
Svůj vítr

Vítr v listí,
tak se jmenuje moje dosud nenapsaná kniha

Mám otevřené okno. Z dálky doléhá hučení aut
Dívám se na ty dva stromy na zahradě,
jak oživle planou k obloze
zeleně a bíle
Jenom má žena
udělala všechno, co bylo třeba

Vítr v listí
Poslouchám, jak ochabuje a znovu sílí
Vane vítr. Hučí auta
A to je možná to tajemství,
jenom má žena
udělala všechno, co bylo třeba

Odměnou je mi nebe nad hlavou
Polední s bílými oblaky
Noční třpytící se tisíci hvězdami
Zasloužil jsem si ji trýzní
Namáhavým poznáním
A nejvíce touhou

Ta je čistá jako krystal soli
Tichá jako pěšina v lese
Svírá v prsou
Jdu s ní osamělý

Něco krásného vykonat
Co by se podobalo tamtomu oblaku
Tamté daleké blikající hvězdě
Co by nás svedlo dohromady
Jako zpěv písně
Nebo láska

OBSAH

Vítr, jakýkoli vítr	7	Dům neví nic	32
Zima zimná	8	Vidím strašáka	33
První úder	9	Nemožnost zázraku	34
Proč házet na dno	10	Chtěl bych	35
Bezpočtukrát	11	Proč tak zbůhdarma žiješ	36
Ty srno na sněhu	12	Kdo má pravdu	37
Potiché dny	13	Toto slovo není pravda	38
Jednoho dne	14	Děti jsou ospalé	39
Z ulic vylétáme	15	Jsem sám	40
Snad přijde čas	16	Sžal psím zubem	41
V blízkosti našel jsem	17	To je ten jiskřivý svět	42
Venku dech zvěře	18	Ulíbls písně	43
Jsem očitý člověk	19	Mráz za provaz	44
Celý život	20	Tam kde se připozdívá	45
Ovládat jednoduché formy	21	Nejsem si stále jistý	46
A kde je přítel?	22	Pohled v mlze	47
Přesně mířená rána	23	A ona mě hladí	48
Po stranách cesty	24	Stromy rozkvetly přes noc	49
Štěstí přesahující jediného	26	Čas, který není	50
Sdílejí se mnou	27	Přistoupí	51
Ze svého okna	28	Země byla obrostlá	52
Opravdový jako voják	29	Když se narodila dcera	53
Stromy na horách	30	Odměnou je mi	54
Dřevo v obrysech hor	31		

Václav Chytil

V blízkosti našel
jsem
svou skrýš

Obálku a grafickou úpravu
si navrhl autor

Vydala Štěpánka Bělovská – Tilia
v Ostravě v roce 2018

Vytisklo AMOS repro, spol. s.r.o.